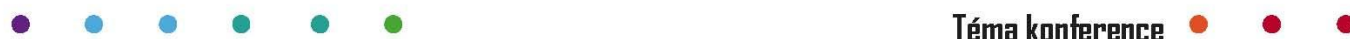

XIII. Mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami
a I. Tyflopedická konference

14.3.2012
v Olomouci

Téma konference

Speciální a inkluzivní vzdělávání a role speciální pedagogiky

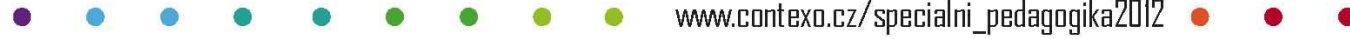

Místo konání

Umělecké centrum Konvikt a Cyrilometodějská teologická fakulta

www.contexto.cz/specialni_pedagogika2012

Program a bulletin abstraktů

I. Tyflopedická konference

Umělecké centrum Konvikt a Cyrilometodějská teologická fakulta UP

14. 03. 2012
Olomouc

Organizátoři a partneři konference:

Ústav speciálněpedagogických studií
Pedagogická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci

Vědecký výbor:

doc. PhDr. PaedDr. Olga Krejčířová, Ph.D.
prof. PaedDr. Libuše Ludíková, CSc.
doc. PaedDr. et Mgr. Jan Michalík, Ph.D.
prof. PhDr. PaedDr. Miloň Potměšil, Ph.D.
doc. PhDr. Eva Suralová, Ph.D.
prof. PaedDr. Milan Valenta, Ph.D.
doc. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D.

Organizační a programový výbor:

Mgr. Miluše Hutyrová, Ph.D.
Mgr. Jiří Kantor
Mgr. Zdeňka Kozáková, Ph.D.
Mgr. Jiří Langer, Ph.D.
Mgr. Renata Mlčáková, Ph.D.
Mgr. Oldřich Müller, Ph.D.
Mgr. Martin Dominik Polínek, Ph.D.
Mgr. Veronika Růžičková, Ph.D.
Mgr. Pavel Svoboda, Ph.D.
PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.
Mgr. Lucie Moudrá
PhDr. Martin Seitl

Program konference

9:00-10:00

Kaple Božího těla – Umělecké centrum Konvikt

Slavnostní zahájení konference

Moderuje – O. Müller

PaedDr. Libuše Ludíková, CSc. (děkanka Pedagogické fakulty UP)

Ukázka muzikoterapeutické a poetoterapeutické práce – Kantor J. a Svoboda P. a další interpreti

Úvodní přednáška

Inkluzivna edukácia včera, dnes a zajtra (?) – Lechta, V.

10:00-10:30

Předsálí Auditoria Maxima – 1. patro – Umělecké centrum Konvikt

Coffeebreak

10:30-12:00

Učebna 112 – 1. patro – Umělecké centrum Konvikt

Moderuje – V. Růžičková

Ideová východiska a organizační aspekty projektu Inovace distančních textů pro výuku speciálních pedagogů – tyflopédů – Růžičková, V.

Distanční texty jako nástroj inovace ve vzdělávání studentů, kteří se zaměřují na oblast tyflopédie – Finková, D.

Evaluace inovovaných studijních textů z pohledu jejich uživatelů - studentů tyflopédie – Stejskalová, K.

Využitie e-learningu v oblasti vzdelávania tyflopédie – Regec, V.

Realizace videomateriálů s tyflopédickou tematikou – Joklíková, H.

12:00-13:00

Oběd

13:00-14:30

Učebna 112 – 1. patro – Umělecké centrum Konvikt

Moderuje – V. Růžičková

Konstanty a proměnné GOA aneb Střední škola pro zrakově postižené na počátku 21. století – Antov, I.

Zrakové postižení – postoje a informovanost studentů vyššího sekundárního a terciárního vzdělávání –
Nováková, Z.

Školní projekty na cestě k integraci – Eliášková, K.

Soutěž v psaní na klávesnici pro zrakově postiženou mládež – Wagnerová, M.

Předsálí Auditoria Maxima – 1. patro – Umělecké centrum Konvikt

Posterová sekce

Povinností autorů je aktivní účast u prezentované posteru

Praktické dovednosti osob se zrakovým postižením v oblasti kosmetických služeb – Lacková, K.

Aktuální trendy v oblasti edukace a přípravy na povolání u žáků se zrakovým postižením – Trefilíková, T

14:30-15:00

Předsálí Auditoria Maxima – 1. patro – Umělecké centrum Konvikt

Coffeebreak

15:00-16:30

Učebna 112 – 1. patro – Umělecké centrum Konvikt

Moderuje – V. Růžičková

Integrace zrakově znevýhodněných osob v kontextu zážitkového učení – Skříšovská, L.

**Transdisciplinární model tímového přístupu k děťom so zrakovým a viacnásobným postihnutím
raného veku v poradenskom procese –** Lopúchová, J.

Testování čichového vnímání osob se zrakovým postižením pro speciálně pedagogickou praxi –
Šumníková, P., Květoňová, L.

Projevy stárnutí jako determinanty výuky prostorové orientace a samostatného pohybu
Mitrychová, L.

16:30

Kaple Božího těla – Umělecké centrum Konvikt

Slavnostní ukončení konference

Doc. PhDr. Eva Suralová, Ph.D.

Mgr. Miluše Hutýrová, Ph.D.

Organizátoři konference si vyhrazují právo v nezbytných událostech měnit čas a pořadí příspěvků.

Anotace ústní sdělení (řazeno abecedně)

Distanční texty jako nástroj inovace ve vzdělávání studentů, kteří se zaměřují na oblast tyflopédie

New texts as a tool of innovation in education of students who are focused on people with visual disabilities

Finková Dita

Příspěvek je zaměřen na problematiku inovace distančních textů pro studenty, kteří se specializují při svém studiu na osoby se zrakovým postižením. Publikace, které vznikly na základě tohoto projektu mají za úkol pomoci studentům zvýšit zájem o studovanou problematiku, ale především nabídnout kvalitní materiální zázemí pro studium. V rámci projektu vzniklo devět publikací s různým tematickým zaměřením. Kromě základních textů vztahujících se k oboru tyflopédie, jsou to dále texty, které se věnují ranému a předškolnímu věku, oblasti vzdělávání a celoživotního vzdělávání, dospělým osobám a seniorské populaci. Tematicky se projektovým týmem zaměřil i na témata terapií využívaných pro rozvoj osob se zrakovým postižením, nabídce volnočasových aktivit pro tyto osoby, nebo i výuce prostorové orientace a samostatného pohybu. Nebyly opomenuty ani témata jako sport zrakově postižených, nebo téma socializace a pracovní uplatnění.

Klíčová slova: tyflopédie; publikace; inovace; studenti; e-learning

Grantová podpora: projekt ESF s názvem „Inovace distančních textů pro výuku speciálních pedagogů – tyflopედů, 1.07/2.2.00/07.0083

Evaluace inovovaných studijních textů z pohledu jejich uživatelů - studentů tyflopédie

Evaluation of innovative study texts from the perspective of users - students of special education of people with visual impairmenttyflopédie

Stejskalová Kateřina

Příspěvek je orientován na prezentaci výsledků provedené evaluace série inovovaných studijních textů určených k výuce speciálních pedagogů - tyflopედů. Prostřednictvím evaluačního dotazníku byla provedena komplexní evaluace aktuálně dostupných publikací vzniklých v rámci projektu Inovace distančních textů pro výuku speciálních pedagogů - tyflopედů. Osloveni byli studenti prezenční i kombinované formy studia, kteří měli možnost tyto publikace využít ať už k opakování již nabytých poznatků nebo ke studiu nových informací v intencích daného oboru. V příspěvku se zaměříme nejen na obecný postoj studentů k publikacím, ale i na subjektivní hodnocení jejich přínosu pro konkrétní studenty.

Klíčová slova: speciální pedagogika osob se zrakovým postižením, evaluace, distanční studijní texty, inovace výuky, přínos pro studenty

Grantová podpora: Inovace studijních textů pro výuku speciálních pedagogů - tyflopედů (CZ.1.07/2.2.00/07.0083)

Ideová východiska a organizační aspekty projektu Inovace distančních textů pro výuku speciálních pedagogů - tyflopů

Ideological and organizational aspects of the project Innovation distance learning texts for special pedagogues of people with visual impairment

Růžičková Veronika

Cílem příspěvku je představení projektu spolufinancovaného z ESF a MŠMT. Projekt pod názvem Inovace distančních textů pro výuku speciálních pedagogů - tyflopů je tříletý projekt, jehož cílem je vytvořit, či inovovat stávající publikace oboru speciální pedagogiky osob se zrakovým postižením. Devět multimediálních publikací bylo a stále ještě je zmapovat problematiku osob se zrakovým postižením, tak aby byly vytvořeny nové studijní materiály odpovídající požadavkům současnosti. Texty jsou doprovázeny videi, odkazy a fotografiemi, pro studenty každého studijního oboru Ústavu speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Na projektu se aktivně podílí tým pedagogů a studentů doktorského studijního programu Ústavu speciálněpedagogických studií. Partnerem projektu je Olomoucký kraj.

Klíčová slova: projekt, distanční texty, osoby se zrakovým postižením, publikace

Grantová podpora: Projekt ESF - Inovace distančních textů pro výuku speciálních pedagogů - tyflopů

Integrace zrakově znevýhodněných osob v kontextu zážitkového učení

Integration of visually disadvantaged people in the context of experiential learning

Skříšovská Lucie

S pojmem integrace se setkáváme ve středoevropském kontextu stále častěji v souvislosti s různými minoritami. Jedná se především o minority či menšiny náboženské, národnostní, jazykové a etnické. Opomenout však nelze zdravotně znevýhodněné osoby, které se mnohdy dostávají rovněž na okraj společnosti a jsou znevýhodněny vzhledem ke svému zdravotnímu stavu v přístupu k rovným příležitostem. Zrakově znevýhodněné osoby se závažným poškozením zraku přicházejí o 70 – 90 % informací z okolního prostředí. Následně u těchto osob dochází ke ztrátě dosavadní samostatnosti a nezávislosti, což je doprovázeno rovněž snižováním sociálních kontaktů. Prostřednictvím zážitkových psychoedukačních cvičení a svépomocných skupinových procesů dochází k cílené aktivizaci a zvyšování osobnostního potenciálu zrakově znevýhodněných osob při začleňování do majoritní společnosti.

Klíčová slova: integrace, zrakové znevýhodnění, zážitkové učení, skupinová práce, psychosociální modul

Grantová podpora: studentská grantová soutěž - Ostravská univerzita v Ostravě (SGS10/FF/2011)

Konstanty a proměnné GOA aneb Střední škola pro zrakově postižené na počátku 21. století

Constants and Variables of GOA or the High School for Visually Impaired at the Beginning of the 21st Century

Antov Ivan

Příspěvek reflektuje hlavní změny, k nimž došlo v poslední dekádě ve střední škole pro zrakově postižené. Pozornost je soustředěna na nahrazení výlučného postavení speciální školy možnostmi volby žáka (a rodiny), kde se bude vzdělávat, na metodickou podporu školy poskytovanou středním školám integrujícím žáky se zrakovým postižením, na posilování konkurenceschopnosti školy, na mezipředmětovou spolupráci atd. Zdůrazňuje zároveň pozitivní hodnoty, které školu provázejí po dobu její existence. Škola vedle vzdělávací

činnosti vycházející vstříc žákům se speciálními potřebami zabezpečuje širokou škálu aktivit k přípravě žáků se zrakovým postižením pro nezávislý život. Rozbor konstant a proměnných ve vývoji školy i zasazení do reálného kontextu soudobých podmínek umožňuje naznačit perspektivy školy.

Klíčová slova: metodická podpora, mezipředmětová spolupráce, nezávislý život, střední škola, žák se zrakovým postižením

Projevy stárnutí jako determinanty výuky prostorové orientace a samostatného pohybu

Manifestations of aging as determinants of teaching spatial orientation and independent mobility

Mitrychová Lenka

Příspěvek se zabývá problematikou stárnutí v kontextu výuky PO SP u osob se získaným postižením zraku, které se pohybují na hranici končícího produktivního věku a stáří. Zaobírá se možnými vlivy biopsychosociálních faktorů při stárnutí jedince. Diverzita jednotlivých projevů a důsledků stárnutí i jejich kombinací je pro každého stárnoucího jedince individuální, to má za následek potřebu uzpůsobení přístupů těmto determinujícím kritériím. Posláním příspěvku je přiblížit možné faktory stárnutí a postihnutí faktorů stárnutí v kontextu získaného zrakového postižení, jejich stratifikaci a zjištění míry vlivu na možnosti samostatného pohybu a výuky prostorové orientace u osob se získaným zrakovým postižením v pozdně dospělém a seniorském věku. Článek vychází z probíhajícího výzkumného šetření mezi osobami se získaným zrakovým postižením a lektory PO SP, které je součástí disertační práce autorky.

Klíčová slova: zrakové postižení, pozdní dospělost, důsledky stárnutí, tělesné omezení, psychické vlivy, sociální faktory

Realizace videomateriálů s tyflopédickou tematikou

Implementation of Video Material with a Tyflopædical Theme

Joklíková Hana

Příspěvek se zabývá problematikou realizace výukového videomateriálu z oblasti tyflopédie, jež vznikl v rámci projektu řešeného na Ústavu speciálněpedagogických studií Univerzity Palackého a bude studentům Univerzity Palackého poskytnut formou elektronické studijní opory. Zaměřuje se na popis vzniku tohoto materiálu, od prvotních idejí až po jeho finální podobu. Poukazuje na jeho význam a praktické využití.

Klíčová slova: tyflopédie, výukový videomateriál, elektronická studijní opora

Soutěž v psaní na klávesnici pro zrakově postiženou mládež

Wagnerová Miroslava

Cílem příspěvku je seznámit účastníky soutěže s unikátní celorepublikovou soutěží pro zrakově a jinak postižené studenty středních škol a žáky druhého stupně základních škol a na jejím pozadí poukázat na problematiku místa integrace a inkluze v podmínkách českého školství.

Klíčová slova: psaní na klávesnici, přesnost a rychlost psaní, zrakově postižení, integrace

Školní projekty na cestě k integraci

School projects on the way to integration

Eliášková Klára

Príspevek predstaví praktickú realizáciu niektorých autorských projektů, ktoré směřují k posilování socializace a integrace zrakově postižených žáků. Škála různých projektových aktivit je trendem vzdělávání v systému našich speciálních škol a smysluplnou cestou k přirozenému překonávání komunikačních a jiných bariér. Príspevek vychází ze školní praxe.

Klíčová slova: projekt, zraková vada, kooperace, integrace

Testování čichového vnímání osob se zrakovým postižením pro speciálně pedagogickou praxi

Testing of Olfactory Perception of People with Visual Impairment for special education use

Šumníková Pavlína, Květoňová Lea

Čich je ve speciálně pedagogické praxi považován za jeden z kompenzačních smyslů. Předkládaná práce je zaměřena na vyšetření čichového vnímání u osob se zrakovým postižením. Pro naplnění cíle práce byly využity standardizované testy čichového vnímání UPSIT (University of Pennsylvania Smell Identification test) a STT (Smell Threshold Test), dále byly testované osoby dotazovány na subjektivní vnímání využití čichu v běžném životě. Výzkumu se zúčastnilo 154 probandů, 77 osob se zrakovým postižením (45 mužů a 32 žen) a 77 osob vidících jako kontrolní skupiny. Výsledky výzkumu zjišťují úroveň čichového vnímání osob se zrakovým postižením na základě dostupných standardizovaných testů. Osoby se zrakovým postižením nepřekonalily osoby vidící v žádném testu čichového vnímání, poukázaly však na subjektivní vnímání čichu jako jednoho z kompenzačních prostředků. Proto se stanovení úrovně čichového vnímání osob se zrakovým postižením a jeho následný rozvoj jeví jako důležitý předpoklad jejich cílené edukace.

Klíčová slova: čich, člověk se zrakovým postižením, standardizované čichové testy, speciálně pedagogická diagnostika, intervence

Grantová podpora: 8314/2008 v rámci Grantové agentury Univerzity Karlovy v Praze

Transdisciplinárny model tímového prístupu k deťom so zrakovým a viacnásobným postihnutím raného veku v poradenskom procese

Transdisciplinary team model approach to children with visual and multiple disabilities at an early age consultation process

Lopúchová Jana

Príspevok ponúka pohľad na problematiku tímového prístupu k deťom raného veku so zrakovým a viacnásobným postihnutím. Vyzdvihuje význam tímovej spolupráce ako nevyhnutného prostriedku k saturácii potrieb jednotlivcov so zrakovým postihnutím. Predstavuje autorský model tímovej spolupráce ČO-AKO. Príspevok prezentuje čiastkové výsledky projektu KEGA č. 118UK-4/2011 Pedagogika postihnutých a znevýhodnených raného a predškolského veku – nový systémový prvok špeciálnej pedagogiky.

Klíčová slova: transdisciplinarita, zrakové postihnutie, tímový prístup

Využitie e-learningu v oblasti vzdelávania tyflopédie

Use of E-learning in Education in the field Pedagogy of Visually Impaired

Regec Vojtech

Príspevok popisuje problematiku tyfopedických distančných textov, ktoré sú vytvorené na elektronickej báze. Implementácia do praxe týchto dištančných textov bola v jednotlivých fázach procesu spojená s rôznymi požiadavkami na ich technickú implementáciu. Prezentovaná je problematika realizácie e-learningu z aspektu architektúry systému v kontexte požiadaviek študenta a turora. Osobitná pozornosť je v príspevku venovaná vonkajším a vnútorným determinantom, ktoré sa podieľajú na efektívnosť a úspešnosť vzdelávania využitím informačných a komunikačných technológií. Podrobnejšie sú tiež rozpracované výhody ako aj úskalia elektronickej formy edukácie. Záver príspevku popisuje ďalší potenciál využitia ICT a perspektívy výskumného zamerania na poli tyflopédie.

Klíčová slova: E-learning, tyflopédia, distančný text, štúdijná opora

Zrakové postihení – postoje a informovanost studentů vyššího sekundárního a terciárního vzdělávání

Visual impairment – Attitudes and Awareness of Upper Secondary and Tertiary School Students

Nováková Zita

Článek prezentuje srovnávací studii výzkumů zaměřených na informovanost, připravenost a postoje studentů vyššího sekundárního a terciárního vzdělávání k problematice postižení zraku. Výzkumy byly provedeny dotazníkovým šetřením ve vybraných městech České republiky. Úroveň informovanosti odborné i laické veřejnosti zásadním způsobem ovlivňuje kvalitu života osob s postižením. Výzkumné soubory respondentů dotazníkového šetření tvoří především studenti středních a vyšších zdravotnických škol, kteří se při výkonu své profese budou ve zvýšené míře setkávat s lidmi s postižením. Zmíníme i dotazníkové šetření zaměřené na připravenost studentů pedagogické fakulty k integrovanému vzdělávání žáků se zrakovým postižením. Analyzujeme faktory, které ovlivňují úroveň povědomí a připravenosti studující mládeže k akceptaci osob se zrakovým postižením. Na závěr bude podán vybraný přehled kampaní, aktivit a organizací, které se zabývají osvětou problematiky života se zrakovým postižením.

Klíčová slova: člověk se zrakovým postižením, kvalita života, postoje a informovanost o zrakovém postižení, studenti vyššího sekundárního a terciárního vzdělávání, aktivity za účelem zvyšování informovanosti

Anotace posterů (řazeno abecedně)

Aktuální trendy v oblasti edukace a přípravy na povolání u žáků se zrakovým postižením

Current trends in education and vocational training for pupils with visual impairment

Trefilíková Tereza

Príspevok s uvedeným názvom: Aktuální trendy v oblasti edukace a přípravy na povolání u žáků se zrakovým postižením, se zabývá problematikou při výběru vhodné přípravy na povolání, profesní aspirací a představami o možnostech budoucího pracovního uplatnění u žáků a studentů s různým stupněm zrakového postižení. Dále se zabývá zmapováním aktuální situace při vzdělávání osob se zrakovým postižením v České republice a popisem vhodných podmínek pro úspěšnou realizaci edukačního procesu těchto osob s přihlédnutím k individuálním potřebám jednotlivých žáků a studentů. Cílem výše jmenovaného příspěvku je především seznámení s aktuálními možnostmi vzdělávání a přípravy na budoucí povolání žáků a studentů se zrakovým

postižením a dále přehledné uspořádání aktuálně nabízených studijních oborů určených studentům s výše uvedenými specifickými potřebami.

Klíčová slova: edukace, žák se zrakovým postižením, profesní uplatnění

Praktické dovednosti osob se zrakovým postižením v oblasti kosmetických služeb

Practical skills of persons with visual impairments in the field of cosmetic services

Lacková Kateřina

Příspěvek je orientován do oblasti speciálně pedagogické disciplíny - tyflogedie. Cílem je představení diplomové práce, jejíž název zní "Praktické dovednosti osob se zrakovým postižením v oblasti kosmetických služeb". Tato práce vznikla pod vedením Mgr. Veroniky Růžičkové, Ph.D. na Ústavu speciálně pedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zde byla rovněž obhájena v květnu roku 2011. Pro její potřeby byla oslovena řada Tyflocenter a Tyfloservisů po celé ČR. Tematicky je tedy zaměřena na osoby se zrakovým postižením v kontextu kosmetických dovedností. Příspěvek bude pojednávat převážně o praktické části diplomové práce, která byla pro potřeby daného tématu stěžejní a dále představovat výsledky, kterých bylo prostřednictvím dotazníkového šetření dosaženo. (výzkum se zaměřuje na kosmetické služby, úkony a frekvenci jejich využívání u osob se zrakovým postižením ve srovnání s intaktními lidmi).

Klíčová slova: osoba se zrakovým postižením, tyflogedie, Tyflocentrum, Tyfloservis, kosmetické služby

Seznam příspěvků (řazeno abecedně)

- ❖ Aktuální trendy v oblasti edukace a přípravy na povolání u žáků se zrakovým postižením
- ❖ Distanční texty jako nástroj inovace ve vzdělávání studentů, kteří se zaměřují na oblast tyflopédie
- ❖ Evaluace inovovaných studijních textů z pohledu jejich uživatelů - studentů tyflopédie
- ❖ Ideová východiska a organizační aspekty projektu Inovace distančních textů pro výuku speciálních pedagogů - tyflopedů
- ❖ Integrace zrakově znevýhodněných osob v kontextu zážitkového učení
- ❖ Konstanty a proměnné GOA aneb Střední škola pro zrakově postižené na počátku 21. století
- ❖ Praktické dovednosti osob se zrakovým postižením v oblasti kosmetických služeb.
- ❖ Projevy stárnutí jako determinanty výuky prostorové orientace a samostatného pohybu
- ❖ Realizace videomateriálů s tyflopedickou tematikou
- ❖ Soutěž v psaní na klávesnici pro zrakově postiženou mládež
- ❖ Školní projekty na cestě k integraci
- ❖ Testování čichového vnímání osob se zrakovým postižením pro speciálně pedagogickou praxi
- ❖ Transdisciplinární model týmového přístupu k dětem so zrakovým a viacnásobným postihnutím raného věku v poradenském procese.
- ❖ Využitie e-learningu v oblasti vzdelávania tyflopédie
- ❖ Zrakové postižení – postoje a informovanost studentů vyššího sekundárního a terciárního vzdělávání

Seznam autorů (řazeno abecedně)

Antov Ivan
 Eliášová Klára
 Finková Dita
 Joklíková Hana
 Květoňová Lea
 Lacková Kateřina
 Lopúchová Jana
 Mitrychová Lenka
 Nováková Zita
 Regec Vojtech
 Růžičková Veronika
 Skříšovská Lucie
 Stejskalová Kateřina
 Šumníková Pavlína
 Trefilíková Teraza
 Wagnerová Miroslava

Program a bulletin abstraktů

I. Tyfopedická konference

Odpovědní redaktoři a editoři

PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.
Mgr. Lucie Moudrá

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.

Za jazykovou a obsahovou stránku anotací a názvu příspěvků odpovídají autoři.

